

Huisarts Marc Cosyns bundelt verhalen voor het sterven gaan

Voorlezen voor de laatste slaap

Voor 'Verhalen voor het sterven gaan' vroeg huisarts Marc Cosyns 50 auteurs een verhaal te schrijven om voor te lezen bij de wake van stervende mensen. Verwacht u echter allesbehalve aan deprimerende verhalen. Het boek werd een ode aan het woord en de taal van beelden, en nodigt uit om meer te ontdekken van u bekende en onbekende auteurs.

U zal verstandig staan van wat er zoal gepleegd werd door bekende namen zo divers als Jean Paul Van Bendegem, Nic Balthazar, Sigrid Spruyt tot Marc Eyskens toe. *Verhalen voor het sterven gaan* is een 'schoon' boek, waarvan de totstandkoming al een verhaal op zich is.

"Eind 2012 hebben we met de Stichting Lezen onderzocht wat we konden doen met het vertellen van verhalen die te maken hebben met sterven. We waren benieuwd hoe dat zou overkomen. Dat was één aspect. Het belangrijkste was echter iets te bieden aan de vele vrijwilligers uit netwerken die stervende mensen bijstaan in hun laatste levensfase, en soms tien keer langsgaan in een periode die tot zes maanden kan duren. Op een gegeven moment wordt het moeilijk om nog iets zinvols te verzinnen", zegt Marc Cosyns die behalve huisarts ook docent, auteur, opiniemaker en deskundige inzake stervensbegeleiding is.

Le Petit Prince

"Zo kwam iemand op het idee om teksten voor te lezen uit *Le Petit Prince*", vervolgt Cosyns. "We vroegen ons af of er nog verhalen waren die daarvoor in aanmerking kwamen en of we in die optiek eventueel zelf verhalen zouden kunnen schrijven. Dat alles bracht ons bij het idee van deze verhalenbundel. Volgende stap was een selectie te maken van auteurs of andere artiesten. Als criterium gold dat ze al eerder rond dat thema gewerkt hadden. We wilden ook zorgverleners betrekken, zoals Manu Keirse bijvoorbeeld, die daarover ook al gepubliceerd had. Derde groep was die van de ervaringsdeskundigen. Afpraak was dat de stukken literair zouden zijn en 'voorleesbaar'. Net als de uitgever zijn we dan ook heel blij dat het boek in de boekhandel in de rekken 'literatuur' terecht kwam.

Visueel boek

Verhalen voor het sterven gaan bevat niet alleen literaire hoogstandjes, ook visueel is het verbluffend. "Het was steeds mijn idee om er een sprookjesboek van te maken. Zo kwamen we bij Jurgen Walschot terecht voor de vormgeving."

En die maakte er iets geweldigs van,

ook nodig want de titel spreekt niet meteen het grote publiek aan. Dat is jammer want het boek herleiden tot verhalen over doodgaan zou het onrecht aandoen. Het is een ode aan de creativiteit, aan het woord. Het bewijst hoe cultuur-minded Marc Cosyns wel is: theater, poëzie, het zit allemaal in het boek verweven. En iedereen neemt het tot zich op zijn manier.

"Dit is geen boek om in één ruk uit te lezen. Sommige lezers zijn vooral benieuwd wat één bepaalde auteur geschreven heeft. Anderen bladeren erdoor tot hun aandacht door een tekening wordt gevangen, en ze beginnen dan te lezen. Dat is het boeiende eraan. Het boek is heel veelzijdig, zoals ook de verhalen dat zijn."

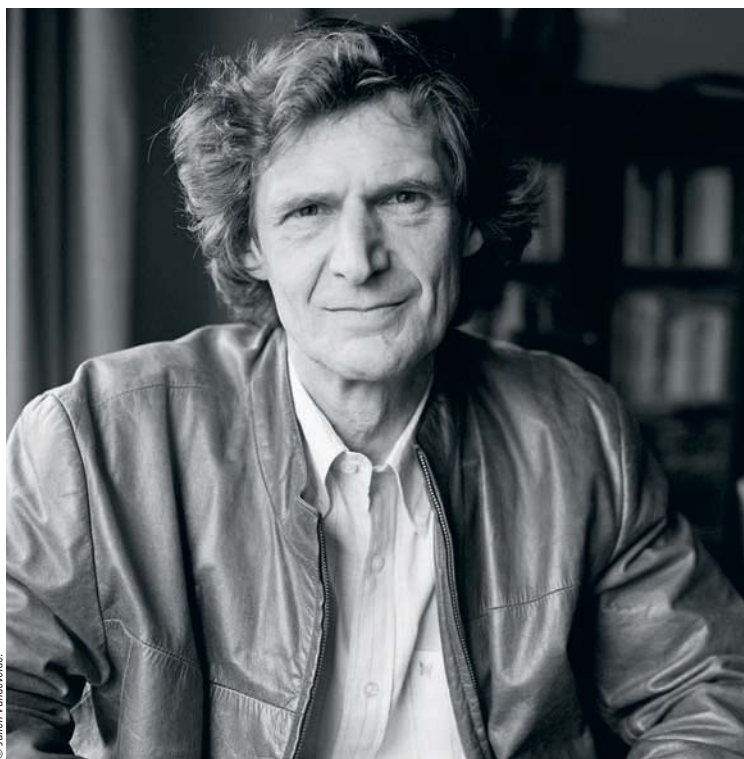
Eros en thanatos

Op de linker bladzijde schreef dokter Cosyns telkens een tekst met biografische gegevens over de auteur van de corresponderende tekst. Zo kom je te weten hoe de betreffende auteur in het verleden met het thema bezig was. Erg goed geschreven overigens, die begeleidende teksten, want Cosyns slaagt erin je als lezer zin te doen krijgen om je verder in het werk van de diverse auteurs te verdiepen.

We pikken er één bijdrage uit om wat dieper op in te gaan. Professor Paul Verhaeghe kwam hier al vaker aan bod naar aanleiding van zijn eigen boeken, zoals bijvoorbeeld *Identiteit*. Op de linker bladzijde schrijft Cosyns in pakkende bewoordingen hoe je een boek als een meervoudig cadeau kan zien. "Een boek is tweemaal een cadeau: van wie je het krijgt, én van de auteur."

Verhalen voor het sterven gaan is een boek om te schenken aan mensen die je dierbaar zijn. Het wordt pas driemaal een cadeau als de auteur er ook nog eens zelf een opdracht in schrijft. Wat Paul Verhaeghe ook deed toen hij Marc Cosyns een exemplaar van *Identiteit* schonk.

De bijdrage die Verhaeghe opstuurde voor *Verhalen voor het sterven gaan* kreeg als titel *Eros en thanatos* mee, niet verwonderlijk want zoals u weet is Verhaeghe psychoanalyticus. Grappig hoe hij zijn eigen

▲ Marc Cosyns stelde een buitengewoon pakkend, boeiend tot zelfs grappig boek samen.

domein in dit stuk kon binnen moffelen en toch binnen de hierboven genoemde criteria blijft. Zo schrijft Verhaeghe heel zinnige dingen over ons omgaan met de dood, waarbij we de onverwachte dood als een dief in de nacht de mooiste vinden. Het zegt wel veel over hoe we het sterven nog steeds buiten onszelf plaatsen. Iets wat in andere culturen veel minder gebeurt en vroeger bij ons ook niet het geval was. Verhaeghe verwijst treffend naar Karel Van de Woestyne's *Boer die sterft*. Marc Cosyns: "Hij stemde niet onmiddellijk toe, maar uiteindelijk vind ik het resultaat heel geslaagd al kan je natuurlijk discussiëren over het literaire gehalte." Los daarvan past het stuk perfect in deze verhalenbundel, al was het maar omdat het ons anders doet nadenken over de dood.

Poëtische mathematica

Over literatuur gesproken, wat te denken over de bijdrage van Jean Paul Van

Bendegem. *Poëtische mathematica van geboorte en dood* is veruit het meest hilarische onderdeel van dit boek, en bevat een pak wiskundige formules. "Als ik dat verhaal te lezen kreeg, vond ik het fantastisch. Van zowat alle auteurs heb ik vernomen dat ze zelf geoefend hebben om te weten of hun stuk geschikt is om voor te lezen. Bij Jean Paul Van Bendegem heb ik daar wel mijn twijfels over."

Heeft dit boek een specifieke waarde voor artsen? "Het ligt in de lijn van wat *Artsenkrant* ook doet, het samenbrengen van cultuur en aspecten waar artsen beroepsmatig mee te maken krijgen, zoals onder meer het begeleiden van stervende mensen, zowel patiënten als personen uit hun eigen omgeving. Bovendien duikt in zowat alle verhalen onvermijdelijk een medische link op en het lijkt me interessant voor artsen om te weten hoe leken daarnaar kijken."

Woorden

Verhalen voor het sterven gaan is een boek met medische inslag, maar een-

tje dat je ook los van de thematiek van sterven kan savoueren. Mooi om zien hoe de jonge leeuwen van de Vlaamse literatuur ook hun plaats krijgen in het boek, Griet Op De Beeck om er maar een te noemen. We ronden af met de afsluitende zin van haar verhaal *Woorden en waarvoor ze dienen*: "Woorden zijn alles, als we ze maar gebruiken voor wat ze horen te dienen." Wauw!

Stefan Eraly

Marc Cosyns (samensteller), *Verhalen voor het sterven gaan*, Uitgeverij Vrijdag, 255 blz., 25 euro.

Marc Cosyns is op zondag 2 maart om 10u te gast in het programma *Berg en Dal* op Klara bij Pat Donnez.

U kan dit boek ook winnen via de wedstrijdpagina van de *Artsenkrant-club* op blz. 26.